

Helmut Schmidt (Hrsg)

**ALGEMEINE ERKLÄRUNG DER
MENSCHENPFLICHTEN**

Ein Vorschlag

Piper, München – Zürich, 1997, 159 str.

Prije dvije stotine godina (4. srpnja 1776) objavljena je prva opća deklaracija o ljudskim pravima, tj. **Deklaracija neovisnosti** koja donosi revolucionarno načelo da su svi ljudi stvoreni jednaki i da imaju neotuđiva prava, a naročito pravo na život, slobodu i težnju za srećom. To je bio akt bez presedana, iako je njegova suština u različitim varijantama u povijesti različitih društava i kultura bila isticana, ali ne i ovako deklarirana. Samo se uvijek postavljalo pitanje što je **čovjek**, odnosno koga smatramo **čovjekom**. Poznato je što se poslije toga događalo i događa s ostvarenjem ljudskih prava u svijetu, pa čak i u zemlji iz koje je ona potekla.

Danas, pedeset godina poslije **Deklaracije o ljudskim pravima** (10. prosinca 1948) što ju je prihvatila Organizacija ujedinjenih naroda, na inicijativu Helmuta Schmidta i Hansa Kunga formuliran je prijedlog **Opće deklaracije o ljudskim dužnostima**. Možda je to neobično, a možda i sasvim obično, podsjetiti čovjeka i na njegove dužnosti, a ne samo prava. Poznat je paradoks da čovjek traži sve više prava i slobode, ne vodeći računa o cijeni tih prava i maksimalnih zahtjeva za slobodom što ih drugi plaćaju. Čini se da je u povijesti modernog društva čovjekova emancipacija shvaćena kao stalno povećavanje prava. Neki bi se upitali »prava na što?«; ili »ljudska prava u odnosu na koga?«. Ovako postavljena pitanja odvela bi nas nesumnjivo na veoma osjetljiv ali sličan teren, naime do pitanja prava ostalog živog svijeta. Primjerice, Klaus Michael Meyer–Abich zagovara **pravo prirode** (*Wege zum Frieden mit der Natur*, 1984), a neki drugi autori govore o pravima životinja (Peter Singer, **Oslobođenje životinja**, 1998. (*Animal Liberation*, 1975) itd.

Ovdje je ipak riječ o samo jednom obliku života na Zemlji – o čovjeku.

Uvod za knjigu napisao je Helmut Schmidt (rođen 1918) u svojoj osamdesetoj godini života, predsjednik frakcije SDP u Njemačkom Bundestagu, bivši ministar obrane, zatim gospodarstva, pa financija te dugogodišnji Kancelar BRD (1974–1982), koji obrazlaže zašto je ova Deklaracija značajna sada i zašto za Njemačku. Kao što je već navedeno, **Opća deklaracija o ljudskim dužnostima** simbolično obilježava nekoliko važnih godišnjica. Naravno, to nije bio cilj nego vremenska podudarnost.

Na početku osvrta o ovoj knjizi može se postaviti nekoliko pitanja: zašto deklaracija o ljudskim dužnostima; je li ona iznenadno ponikla; što ona deklarira i što donosi u odnosu na **Deklaraciju o ljudskim pravima** iz 1948. godine; zašto se poseže za **dužnostima** kao ključnim pojmom deklaracije; kakve su reakcije u svijetu.

Ključna točka kojom se obrazlaže ta **Deklaracija** je u tezi da ljudska prava ne mogu biti bez ljudskih dužnosti, odnosno odgovornosti. Budući da postoji neravnoteža između prava i odgovornosti, pri čemu dominiraju ljudska prava, smisao **Deklaracije o ljudskim dužnostima** je da uspostavi tu ravnotežu, tj. da čovjek nema samo prava nego i dužnosti. Helmut Schmidt na sastanku eksperata u Beču (1997) kaže: »Pojam ljudskih dužnosti također služi za izbalansiranje pojmova sloboda i odgovornost: dok se prava više odnose na slobodu, dužnosti su povezane sa odgovornošću« (38).

Dosadašnje iskustvo pokazalo je da demokracija i ljudska prava mogu ostati na papiru, tj. da se na različite načine krše, pa je moralni imperativ sadržan u **Declaration of Human Rights** u opasnosti. Načelo ljudskih prava selektivno se primjenjivalo na pojedine situacije, a često i kao agresivni politički instrument motiviran ekonomskim ili strateškim interesima. (Nije bio isti odnos prema Kini, Iranu,

